

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Факультет № 3

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
053 «Психологія» (поліцейські)**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(протокол від 29.08.2023 № 13)

Розробник:

Доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС,
кандидат психологічних наук, доцент – Доценко В.В.

Рецензенти:

Шевченко В.В. – доктор філософії з психології, доцент кафедри психології
та педагогіки гуманітарного факультету Національної академії Національної
гвардії України;

Харченко С.В. – кандидат психологічних наук, доцент, професор кафедри
педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 12,0 Загальна кількість годин – 360 Кількість тем – 25	05 «Соціальні та поведінкові науки» 053 «Психологія» перший (бакалаврський)	Навчальний курс 1 Семестр № 1-2 Види контролю: залік, екзамен Підсумковий контроль – екзамен.
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання:		заочна форма навчання (не передбачено)
Лекції – 60 годин; Семінарські заняття – 60 годин; Практичні заняття – 60 годин; Самостійна робота – 180 години.		
Індивідуальні завдання: Реферати (тощо) – 2, семестр № 1-2		

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни є ознайомлення з найбільш загальними принципами, законами, поняттями й методами загальної психології, її сучасними досягненнями та практичним значенням, формування цілісного уявлення у здобувачів вищої освіти щодо наукової основи майбутньої професійної діяльності.

Завдання вивчення дисципліни «Загальна психологія»:

– збагатити здобувачів вищої освіти ґрунтовними знаннями з основ психології особистості, психології емоційних, вольових та пізнавальних процесів, станів тощо.

Міждисциплінарні зв'язки: юридична психологія, історія психології, експериментальна психологія, психодіагностика, психофізіологія, філософія, логіка.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- моральні та соціальні аспекти наукових досліджень;
- становлення і розвитку вітчизняної та зарубіжної психології;
- основні проблеми, що досліджуються загальною психологією;
- методи психології;
- основні закономірності та властивості психіки;
- основні галузі психологічної науки;
- структуру та закономірності виникнення та розвитку діяльності людини;
- основні властивості особистості;
- сучасні уявлення щодо здібностей особистості;

- чинники формування індивідуальності людини;
- структуру та закономірності функціонування емоційної сфери людини;
- сучасні уявлення щодо психічних станів людини;
- специфіку волевих процесів людини;
- основні пізнавальні процеси;
- структуру та закономірності функціонування інтелектуальної сфери людини;

вміти:

- вільно користуватися поняттями і категоріями, що розкривають суть предмета;
- порівнювати особливості психічних процесів на всіх рівнях тварин;
- застосовувати одержані знання в практичній діяльності;
- аналізувати психологічно значущі ситуації та факти в професійній діяльності;
- вміло застосовувати методи дослідження закономірностей психіки;
- характеризувати психіку як єдине ціле, використовуючи різні показники життєдіяльності;
- прогнозувати наслідки впливу діяльності людини;
- визначати стратегію і тактику своєї поведінки в сучасних умовах;
- використовувати набутті знання з метою виконання професійних обов'язків.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК2.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК4.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК5.	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК6.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК7.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
	ЗК8.	Навички міжособистісної взаємодії
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції (СК)	СК1.	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
	СК2.	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
	СК3.	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

	СК4.	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
	СК7.	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

2. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Психологія як сучасна наука у системі наук про людину

Розвиток психології в межах філософії. Декарт, філософи Нового часу про природу людини. Інтроекція, досягнення асоціанізму та природничих наук як умови виникнення психології як самостійної науки. Перші школи психології, лабораторія В. Вундта.

Предмет, завдання, принципи сучасної психології. Місце психології в системі наук про людину. Структура сучасної психології. Структура загальної психології. Методи психології як сучасної науки. Експериментальні та неекспериментальні методи. Спостереження, бесіда, опитування, експеримент, аналіз продуктів діяльності, тести й соціально-психологічні методи.

ТЕМА № 2. Розвиток психіки. Свідомість.

Розвиток психіки у філогенезі. Розвиток психіки в онтогенезі. Взаємозв'язок розвитку мозку та свідомості людини. Особливості психіки людини. Умови виникнення свідомості. Розвиток свідомості. Характеристика свідомості як сфери психічної діяльності. Структура свідомості. Самосвідомість, розвиток самосвідомості.

ТЕМА № 3. Несвідомі психічні процеси.

Неусвідомлювані механізми та дії. Класифікація неусвідомлюваних процесів; концепція неусвідомлюваної настанови Д.М. Узнадзе. Первинні та вторинні автоматизми. Неусвідомлювані спонукачі свідомих дій. Неусвідомлювані психічні процеси за З. Фройдом; поняття про несвідоме. Захисні механізми психіки. Надсвідомі процеси. Співвідношення свідомих та надсвідомих процесів.

ТЕМА № 4. Психологічна теорія діяльності.

Особливості людської діяльності. Спілкування, гра, навчання, праця. Діяльність та розвиток людини. Психологічна теорія діяльності за О.М. Леонтевим. Структура діяльності. Поняття про зовнішню й внутрішню діяльність. Професійна діяльність. Особливості професійної діяльності поліції.

Поняття потреб, їх функції. Стадії формування та ознаки потреб. Класифікація потреб. Види потреб. Основні уявлення про потреби та мотиви особистості. Поняття мотивів. Характеристика та функції мотивів. Розвиток мотиваційної сфери. Механізми формування мотивів. Класифікації мотивів. Професійна мотивація. Основні види спрямованості. Свідомі та півсвідомі

компоненти спрямованості. Цілепокладання. Інтереси. Світосприйняття. Настанови.

ТЕМА № 5. Індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність.

Індивід як біосоціальне явище. Первинні та вторинні якості індивіда. Поняття суб'єкта діяльності. Визначення поняття «особистість» в вітчизняній та зарубіжній психології поняття про індивідуальність. Передумови формування індивідуальності. Якості особистості.

Дослідження особистості в межах філософсько-літературного, клінічного та експериментального періодів. Вимоги до теорії особистості. Біогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. Соціогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. Психогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.

ТЕМА № 6. Формування та розвиток особистості.

Характеристика основних підходів до розвитку особистості в сучасній психології. Джерела та умови розвитку особистості. Взаємозв'язок соціального та біологічного в особистості. Соціалізація та індивідуалізація як форми розвитку особистості. Сучасні концепції розвитку особистості за теоріями Е. Еріксона, Е. Фрома, О.М. Леонтьєва та ін.

Загальна характеристика особистості, що самоактуалізується. Процес персоналізації. Соціальні ролі. Поняття Я-Концепції. Структура й функції особистості. Я в структурі особистості. Самооцінка. Рівень домагань. Формування особистості працівника поліції. Критерії розвинутої особистості. Основні підходи до проблеми періодизації розвитку особистості.

ТЕМА № 7. Психологічна структура особистості

Поняття про психологічну структуру особистості в роботах вітчизняних та зарубіжних психологів. Склад структури особистості в теоріях сучасних психологів. Концепція структури особистості за К.К. Платоновим. Структурний підхід О.М. Леонтьєва.

ТЕМА № 8. Темперамент.

Темперамент як психодинамічна якість індивіду. Поняття про фізіологічну основу темпераменту. Характеристика основних типологій темпераменту. Психоаналітичні типології темпераменту. Гуморальні типології темпераменту. Конституційні типології темпераменту. Факторні типології темпераменту. Біполярні типології темпераменту.

ТЕМА № 9. Характер.

Особливості характеру як психічного феномена. Зв'язок темпераменту та характеру. Формування характеру. Структура характеру. Типології характеру в сучасній психології. Основні типи соціальних характерів за Е. Фромом. Маніпулятивні характери за типологією Е.Шострома. Психоаналітична концепція характеру. Модель індивідуальних характерів за К. Юнгом. Поняття

про акцентуацію характеру. Класифікація акцентуацій характеру за К. Леонгардом. Класифікація акцентуацій характеру за О.Є. Лічко.

ТЕМА № 10. Здібності.

Загальна характеристика здібностей людини. Структура здібностей. Рівні розвитку здібностей та індивідуальні розбіжності. Умови та передумови формування здібностей. Здібності та задатки. Потенційні та актуальні здібності. Здібності та функціональна асиметрія головного мозку. Здібності чоловіків та жінок. Природа людських здібностей в психологічних теоріях. Творчі здібності. Теорії креативності. Проблема розвитку здібностей та профорієнтації. Професійний добір в поліцію.

ТЕМА № 11. Відчуття.

Відчуття як джерело пізнання. Виникнення відчуттів. Органи відчуттів. Рівні організації відчуттів. Класифікація відчуттів. Теорії відчуттів. Вимірювання відчуттів. Абсолютний та диференційний поріг відчуття. Закон Вебера – Фехнера. Адаптація та сенсibilізація. Поняття сенестизії. Розлади відчуттів.

ТЕМА № 12. Сприйняття.

Сприйняття як пізнавальний процес. Відмінності сприйняття від відчуття. Властивості сприйняття. Види сприйняття. Механізми сприйняття. Закони сприйняття. Ілюзії сприйняття. Сприйняття часу.

ТЕМА № 13. Увага.

Особливості уваги як пізнавального процесу. Властивості уваги. Функції уваги. Види уваги. Фізіологічні засади уваги. Розвиток уваги. Психологічні теорії уваги.

ТЕМА № 14. Пам'ять.

Пам'ять як пізнавальний процес. Процеси пам'яті. Класифікація видів пам'яті. Феномени короткочасної пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті. Теорії та закони пам'яті. Дослідження пам'яті Г. Ебінгаузом. Психофізіологічні засади процесів пам'яті. Поняття інтерференції. Розвиток пам'яті. Засоби покращення пам'яті. Розлади пам'яті.

ТЕМА № 15. Мовлення.

Значення мовлення в житті людини. Функції мовлення. Мовлення як засіб мислення. Фізіологічні засади мовлення. Види мовлення. Розвиток мовлення. Теорії мовлення. Розлади мовлення.

ТЕМА № 16. Мислення.

Мислення як пізнавальний процес. Необхідність виникнення мислення. Процеси мислення. Операції мислення. Види мислення. Творче мислення. Розвиток мислення. Теорії мислення в психології. Розлади процесів мислення.

ТЕМА № 17. Уява.

Уява як пізнавальний процес. Види уяви. Функції уяви. Розвиток уяви. Уявлення та творчість. Концепції уявлення.

ТЕМА № 18. Інтелект.

Поняття інтелекту. Проблема визначення поняття інтелект. Здібності, що характеризують інтелект. Факторні теорії інтелекту. Теорія інтелекту М.Холодної. Теорія інтелекту Дж. Стеренберга. Поняття соціального інтелекту. Емоційний інтелект.

ТЕМА № 19. Загальна характеристика емоційної сфери.

Визначення емоцій. Функції емоцій. Класифікація емоційних переживань. Позитивні та негативні емоції. Форми емоцій. Джерела емоцій.

Тема № 20. Теорії емоцій.

Еволюційна теорія Ч.Дарвіна. Рудиментарна теорія емоцій. Теорія Джемса-Ланге. Теорія У. Кенона і Ф. Барда. Когнітивно-фізіологічна концепція С.Шехтера. Пізнавальна теорія емоцій М.Арнольда-Р.Лазаруса. Інформаційна теорія емоцій П.В. Сімонова. Концепція емоційної спрямованості Б.І. Додонова. Основні положення теорії диференціальних емоцій.

ТЕМА № 21. Соціальні емоції.

Інтерес-збудження, радість і подив. Страждання (горе й сум). Гнів, відроза й презирство. Страх. Сором і провина. Сором'язливість, кохання (кохання-потяг, батьківське кохання, сіблінгове кохання), депресія, емпатія, сором і провина, гордість, зніяковілість, вдячність, подяка.

ТЕМА № 22. Вікові особливості емоційної сфери.

Розвиток емоційної сфери в онтогенезі. Особливості емоційної сфери в дитячому віці. Особливості емоційної сфери в дошкільному віці. Особливості емоційної сфери в молодшому шкільному віці. Особливості емоційної сфери в підлітковому віці. Особливості емоційної сфери в юнацькому віці. Особливості емоційної сфери в літньому віці.

ТЕМА № 23. Вплив професійної діяльності на емоційну сферу.

Особливості емоційної сфери в представників різних професій. Поняття про емоційне вигоряння. Профілактика емоційного вигоряння у працівників поліції.

ТЕМА № 24. Воля.

Загальне поняття про волю. Вольові якості особистості (сила волі, наполегливість, самостійність, витримка, сміливість, тощо). Складні морально-вольові якості особистості (героїзм, патріотизм, тощо). Структура вольового акту. Теорія волі Чхартішвілі. Теорія волі Іванникова. Розвиток волі в онтогенезі. Патологія волі.

ТЕМА № 25. Психічні стани.

Поняття психічних станів, їх властивості та класифікація.

Типові позитивні психічні стани людини (професійна зацікавленість, творче натхнення, рішучість).

Негативні психічні стани та їх попередження (психічне напруження, стрес, неспокій, тривога, фрустрація, персеверація, ригідність).

Специфічні стани психіки людини (бадьорість – сон, медитація, гіпноз, біль, аналгезія, віра, ейфорія, дисфорія, дидактогенія, ятрогенія).

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1							
Тема № 1. Психологія як сучасна наука у системі наук про людину	12	2	2	-	-	8	залік
Тема № 2. Розвиток психіки. Свідомість	12	2	2	2	-	6	
Тема № 3. Несвідомі психічні процеси	12	2	2	2	-	6	
Тема № 4. Психологічна теорія діяльності	14	2	2	2	-	8	
Тема № 5. Індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність	12	2	2	-	-	8	
Тема № 6. Формування та розвиток особистості	10	2	2	2	-	4	
Тема № 7. Психологічна структура особистості	12	2	2	-	-	8	
Тема № 8. Темперамент	12	2	2	4	-	4	
Тема № 9. Характер	12	2	2	4	-	4	
Тема № 10. Здібності	12	2	2	4	-	4	
Всього за семестр № 1	120	20	20	20	-	60	
Семестр № 2							
Тема № 11. Відчуття	14	2	2	2		8	екзамен
Тема № 12. Сприйняття	14	2	2	2		8	
Тема № 13. Увага	14	2	2	2		8	
Тема № 14. Пам'ять	18	2	4	4		8	
Тема № 15. Мислення	20	4	4	4		8	
Тема № 16. Мовлення	14	2	2	2		8	
Тема № 17. Уява	14	2	2	2		8	

Тема № 18. Інтелект	18	4	2	4		8	
Тема № 19. Загальна характеристика емоційної сфери	14	2	2	2		8	
Тема № 20. Теорії емоцій	16	4	4	-		8	
Тема № 21. Соціальні емоції	20	4	4	4		8	
Тема № 22. Вікові особливості емоційної сфери	14	2	2	2		8	
Тема № 23. Вплив професійної діяльності на емоційну сферу	14	2	2	2		8	
Тема № 24. Воля	16	2	2	4		8	
Тема № 25. Психічні стани	20	4	4	4		8	
Всього за семестр № 2	240	40	40	40		120	
Разом	360	60	60	60		180	екзамен

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1: Психологія як сучасна наука у системі наук про людину		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Видатні психологи України. 2. Значення робота І.М. Сеченова «Рефлекси головного мозку» для становлення вітчизняної психології. 3. Зміст основних дослідів над тваринами в американській психології наприкінці 19-початку 20 ст. 4. Внесок в розвиток психології В.Вундта. 5. О.Р. Лурія та його внесок в розвиток світової психологічної науки. 6. Ж. Піаже та його внесок в розвиток світової психологічної науки. 7. Харківська психологічна школа. 8. Комп'ютерні методи в психології. 9. Особливості використання методу аналізу продуктів діяльності в роботі поліції. 10. Проблема детермінізму в психології. 		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 19, 22 (основна), 6, 7, 12, 22 (допоміжна)
Тема № 2: Свідомість		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміння структури свідомості в працях О.М. Лактіонова. 2. Свідомість як найвищий рівень психічного відображення. 3. Культурно-історична концепція розвитку людини Л.С. Виготського. 		1, 4, 7, 11, 15, 16 (основна), 5 (допоміжна)
Тема № 3: Несвідомі психічні процеси		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив психоаналітичної теорії на розвиток світової культури 2. Дослідження З.Фрейда несвідомого спонукання свідомих дій. 3. Поняття несвідомого за К.-Г. Юнгом. 4. Поняття несвідомого за А. Адлером. 5. Філософські передумови виникнення концепції несвідомого в 19 ст. 6. Характеристика неусвідомлюваних автоматизмів свідомих дій. 7. Явище неусвідомлюваної настанови. 8. Неусвідомлювані побудники свідомих дій. 		9, 11, 19 (основна), 1, 2, 3, 8 (допоміжна)
Тема № 4: Психологічна теорія діяльності		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Концепція діяльності С.Л. Рубінштейна. 2. Мотивація й діяльність. 3. Просоціальна поведінка. 4. Професійна діяльність. 5. Діяльність психолога в поліції. 		1, 2, 3, 4, 10, 15 (основна), 5, 8, 10 (допоміжна)
Тема № 5: Індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність		
<ol style="list-style-type: none"> 1. К. Роджерс як провідний дослідник особистості в гуманістичній психології. 2. Особистість і соціальні ролі. 3. . Передумови формування індивідуальності. 4. Якості особистості. 5. Дослідження особистості в межах філософсько-літературного періоду. 		1, 11, 16 (основна), 2, 3, 5, 8 (допоміжна)

6. Дослідження особистості в межах клінічного періоду. 7. Дослідження особистості в межах експериментального періоду. 8. Вимоги до теорії особистості.	
Тема № 6: Формування та розвиток особистості	
1. Самоактуалізація. 2. Формування особистості злочинця. 3. Я – концепція. 4. Процес персоналізації. 5. Професіональна ідентичність поліцейського. 6. Біогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. 7. Соціогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості. 8. Психогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.	1, 11, 16 (основна), 2, 5, 8, 13, 18, 20 (допоміжна)
Тема № 7: Психологічна структура особистості	
1. Теорія типів особистості за Г. Айзенком. 2. Структурно-рівнева концепція особистості за Л.І. Анциферовою. 3. Концепція структури особистості за О.Г. Ковальовим. 4. Концепція структури особистості за К.К. Платоновим. 5. Структурний підхід до особистості О.М. Леонтєва.	1, 11 (основна), 2, 5 (допоміжна)
Тема № 8: Темперамент	
1. Проблема темпераменту в працях В.М. Русалова. 2. Проблема темпераменту в працях В.С. Мерліна. 3. Конституційні типології темпераменту. 4. Факторні типології темпераменту. 5. Біполярні типології темпераменту. 6. Визначення якостей темпераменту за Б.М. Тепловим та В.М. Русаловим.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 (основна), 8, 10, 19, 21 (допоміжна)
Тема № 9: Характер	
1. Сензитивні періоди для формування окремих рис характеру. 2. Соціальні типи характеру. 3. Місце характеру в структурі особистості. 4. Маніпулятивні характери за типологією Е.Шострома. 5. Психоаналітична концепція характеру. 6. Модель індивідуальних характерів за К. Юнгом 7. Класифікація акцентуацій характеру за К. Леонгардом. 8. Класифікація акцентуацій характеру за О.Є. Лічко.	1, 9, 11 (основна), 5, 8 (допоміжна)
Тема № 10: Здібності	
1. Ознаки здібностей за Б.М.Тепловим. 2. Взаємодія та взаємокомпенсація здібностей. 3. Поняття та структура математичних здібностей за В.О.Крутецьким. 4. Поняття та структура педагогічних здібностей за Ф.Н. Гоноболіним та Н.Д. Левитовим. 5. Лінгвістичні здібності. 6. Креативність. 7. Художні здібності. 8. Прискорений розвиток здібностей.	3, 6 (основна), 4, 5, 8 (допоміжна)
Тема № 11: Відчуття	
1. Процеси передачі, перетворення і кодування інформації в	11, 15, 16 (основна),

сенсорних системах людини. 2. Шляхи зміни чутливості людини. 3. Органи відчуттів. 4. Рівні організації відчуттів. 5. Теорії відчуттів. 6. Вимірювання відчуттів. 7. Абсолютний та диференційний поріг відчуття. 8. Закон Вебера – Фехнера. 9. Адаптація та сенсibiliзація. 10. Поняття сенестизії.	5, 6, 13, 17, 22 (допоміжна)
Тема № 12: Сприйняття	
1. Екологічний підхід до зорового сприйняття за Дж. Гібоном. 2. Закони сприйняття. 3. Ілюзії сприйняття. 4. Сприйняття часу. 5. Сприйняття простору.	11 (основна), 9 (допоміжна)
Тема № 13: Увага	
1. Фізіологічні засади уваги. 2. Розвиток уваги. 3. Нейронні механізми орієнтовного рефлексу: нейрони новизни та нейрони тотожності. 4. Орієнтовно-дослідницька діяльність. 5. Дослідження орієнтовної реакції І.П. Паловим.	11, 15 (основна), 5 (допоміжна)
Тема № 14: Пам'ять	
1. Інформаційні моделі пам'яті. 2. Синаптична теорія пам'яті та її історичний розвиток. 3. Методики біохімічних досліджень пам'яті. 4. Дослідження процесів пам'яті в Харківській психологічній школі. 5. Дослідження пам'яті Г. Ебінгаузом. 6. Дослідження феноменальної пам'яті О.Р. Лурія. 7. Дослідження явища ретроактивного гальмування О.О. Смирновим. 8.	5, 11, 12 (основна), 5 (допоміжна)
Тема № 15: Мислення	
1. Необхідність виникнення мислення в процесі філо- та онтогенезу. 2. Розвиток мислення в онтогенезі. 3. Дослідження розвитку мислення в роботах Ж. Піаже. 4. Технології розвитку мислення у дорослих. 5. Теорії мислення в психології. 6. Розлади процесів мислення.	11, 15(основна), 5 (допоміжна)
Тема № 16: Мовлення	
1. Білінгвізм. 2. Мовлення як засіб мислення. 3. Фізіологічні засади мовлення. 4. Розвиток мовлення. 5. Теорії мовлення. 6. Розлади мовлення.	11, 15 (основна), 5 (допоміжна)

Тема № 17: Уява		
1. Розвиток уяви в онтогенезі. 2. Техніки розвитку уяви. 3. Уява та творчість. 4. Сучасні концепції уявлення. 5. Уявлення та творчість.		11, 15 (основна), 5 (допоміжна)
Тема № 18: Інтелект		
1. Здібності, що характеризують інтелект. 2. Факторні теорії інтелекту. 3. Теорія інтелекту М.Холодної. 4. Теорія інтелекту Дж. Стеренберга. 5. Поняття соціального інтелекту. 6. Емоційний інтелект. 7. Практичний інтелект 8. Факторні теорії інтелекту. 9. Теорія інтелекту М.Холодної. 10. Теорія інтелекту Дж. Стеренберга.		11, 15, 16 (основна), 4 (допоміжна)
Тема № 19: Загальна характеристика емоційної сфери		
1. Експериментальні дослідження емоційної сфери. 2. Форми емоцій. 3. Джерела емоцій. 4. Етно-культурні особливості емоційної сфери. 5. Прояви емоцій.		15 (основна),
Тема № 20: Теорії емоцій		
1. Еволюційна теорія Ч.Дарвіна. 2. Теорія Джемса – Ланге. 3. Теорія У. Кенона і Ф. Барда. 4. Когнітивно – фізіологічна концепція С.Шехтера. 5. Пізнавальна теорія емоцій М.Арнольда-Р.Лазаруса. 6. Інформаційна теорія емоцій П.В. Сімонова. 7. Концепція емоційної спрямованості Додонова. 8. Основні положення теорії диференціальних емоцій 9. Підхід до типології емоцій Р. Аткінсона.		18 (основна), 5 (допоміжна)
Тема № 21: Соціальні емоції.		
1. Емпатія. 2. Види любові. 3. Гордість. 4. Сором і провина. 5. Ревнощі. 6. Виховний процес та розвиток емоційної сфери.		2, 12 (основна)
Тема № 22: Вікові особливості емоційної сфери		
1. Особливості емоційної сфери в дитячому віці. 2. Особливості емоційної сфери в дошкільному віці. 3. Особливості емоційної сфери в молодшому шкільному віці. 4. Особливості емоційної сфери в підлітковому віці. 5. Особливості емоційної сфери в юнацькому віці. 6. Особливості емоційної сфери в літньому віці. 7. Емоційні розлади у осіб похилого віку.		14,и18 (основна), 5 (допоміжна)

Тема № 23: Вплив професійної діяльності на емоційну сферу	
1. Вплив емоційних переживань на соматичні розлади у людини. 2. Розуміння емоційного вигорання у працівників поліції в роботах В. Медведєва. 3. Профілактика емоційного вигорання.	4, 10 (основна), 7, 10 (допоміжна)
Тема № 24: Воля	
1. Складні морально-вольові якості особистості (героїзм, патріотизм, тощо). 2. Структура вольового акту. 3. Теорія волі Чхартішвілі. 4. Теорія волі Іванникова. 5. Розвиток волі в онтогенезі. 6. Патологія волі.	11, 15 (основна)
Тема № 25: Психічні стани	
1. Емоційне переживання стресу в повсякденному житті. 2. Нейрофізіологічні механізми регуляції неспання. 3. Передстартова тривога спортсменів. 4. Стани свідомості: пильнування та сон. 5. Змінені стани свідомості. 6. Гіпноз як особливий стан психіки. 7. Стан медитації. 8. Натхнення й інтуїція як творчі стани. 9. Монотонія як психологічний стан. 10. Стомлення й перевтома як психологічний стан.	10, 11, 14, 15 (основна), 1, 7, 10 (допоміжна)

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Темі рефератів

1. Авторитарна особистість за Е. Фромом.
2. Адаптаційний синдром.
3. Білінгвізм: основні проблеми.
4. Взаємозв'язок відчуттів та сприйняття.
5. Взаємозв'язок соціального та біологічного в особистості.
6. Виховний процес та розвиток емоційної сфери.
7. Вплив емоційних переживань на соматичні розлади у людини.
8. Вплив психоаналітичної теорії на розвиток світової культури.
9. Вплив робіт Л.С. Виготського на розвиток світової психологічної науки.
10. Гордість.
11. Довільна та вольова поведінка.
12. Дослідження З. Фрейда несвідомого спонукання свідомих дій.
13. Дослідження процесів пам'яті в Харківській психологічній школі.
14. Дослідження розвитку мислення в роботах Ж. Піаже.
15. Дослідження феноменальної пам'яті О.Р. Лурія.
16. Дослідження явища ретроактивного гальмування О.О. Смирновим.
17. Екологічний підхід до зорового сприйняття за Дж. Гібсоном.
18. Експериментальні дослідження емоційної сфери.
19. Емоційне переживання стресу в повсякденному житті.

20. Емоційні розлади у осіб похилого віку.
21. Емпатія.
22. Етичні принципи роботи психолога.
23. Зміст основних дослідів над тваринами в американській психології наприкінці 19-початку 20 ст.
24. Значення емоцій в житті людини.
25. Інформаційний стрес.
26. Історія дослідження особистості.
27. К. Роджерс як провідний дослідник особистості в гуманістичній психології.
28. Комп'ютерні методи в психології.
29. Концепція діяльності С.Л. Рубінштейна.
30. Концепція емоційного вигорання В.В. Бойко
31. Концепція індивіду за Б.Г. Ананьєвим.
32. Креативність.
33. Любов.
34. Математичні здібності.
35. Методи профілактики виникнення небажаних соціальних емоцій.
36. Методологічна криза в психології.
37. Місце характеру в загальній структурі особистості.
38. Музичні здібності.
39. Недоліки психодіагностичного методу в психології.
40. О.М. Леонтьєв як класик вітчизняної психології.
41. О.Р. Лурія як провідний вчений вітчизняної психології.
42. Обдарованість, талант, геніальність.
43. Особливості використання методу аналізу продуктів діяльності в роботі органів внутрішніх справ.
44. Особливості емоційної деформації працівників поліції.
45. Особливості поведінки простіших.
46. Передстартова тривога спортсменів.
47. Підхід до типології емоцій Р. Аткинсона.
48. Поведінки безхребетних.
49. Поняття несвідомого за К.-Г. Юнгом.
50. Постійність та мінливість особистості.
51. Практичний інтелект.
52. Прискорений розвиток здібностей.
53. Проблема визначення інтелекту.
54. Проблема детермінізму в психології.
55. Проблема темпераменту в трудах В.М. Русалова.
56. Проблема темпераменту в трудах В.С. Мерліна.
57. Проблема темпераменту в трудах І.П. Павлова.
58. Проблеми вивчення іноземних мов.
59. Проблеми мислення в трудах вітчизняних вчених.
60. Психологічна лабораторія В. Вундта
61. Психологічна структура особистості за В.Г. Ананьєвим.

62. Психологічна суверенність особистості.
63. Психологічні особливості творчих особистостей.
64. Психологічні погляди М. Бехтерева.
65. Психологічні погляди Г.С. Сковороди.
66. Психологічні роботи В. Джеймса.
67. Психологія з позицій діяльнісного підходу.
68. Психофізичні дослідження М. Вебера та Фехнера.
69. Психофізіологічна проблема в психології.
70. Рівні пильнування.
71. Робота І.М. Сеченова «Рефлекси головного мозку» та її значення для становлення вітчизняної психології.
72. Розвиток мовлення в процесі вивчення мови.
73. Розвиток психологічної теорії діяльності в працях С. Брушлинського.
74. Розлади сну.
75. Розуміння емоційного вигорання у працівників поліції в роботах В. Медведєва.
76. Розуміння проблематики волі в філософії.
77. Розуміння структури свідомості в працях О.М. Лактіонова.
78. Самоактуалізація.
79. Сензитивні періоди для формування окремих рис характеру.
80. Соціально-когнітивістський підхід до проблеми структури особистості.
81. Співвідношення темпераменту та успішності діяльності.
82. Структура особистості за Е. Берном.
83. Структура сну.
84. Сучасне уявлення про стресові розлади.
85. Сучасний стан досліджень процесів пам'яті.
86. Сучасні концепції несвідомого в психології.
87. Сучасні методи дослідження уваги.
88. Творчі завдання за Г.С. Альтшулером.
89. Теорія відчуттів у суб'єктивному ідеалізмі.
90. Теорія навчання.
91. Теорія типів особистості за Г. Айзенком.
92. Технічні пристрої, які працюють на підґрунті концепції М.О. Бернштейна.
93. Умови творчого мислення.
94. Фізіологічні зміни в організмі при гострому та хронічному стресі.
95. Філософські передумови виникнення концепції несвідомого в 19 ст.
96. Формування понять за Л.С. Виготським та Л.С. Сахаровим.
97. Формування рухових навичок у спортсменів.
98. Характеристика ступеню розвитку уявлення.
99. Чинники, що впливають на формування злочинної особистості.
100. Чинники, що впливають на формування професійної деформації особистості працівників поліції.

5.1.2. Теми курсових робіт

Здобувач вищої освіти може запропонувати свою тему дослідження, узгодивши її з науковим керівником.

1. Структура особистості у різних психологічних теоріях та концепціях.
2. Особистість та індивідуальність: напрями дослідження проблеми.
3. Гуманістичний підхід до розвитку особистості. Основні концепції та погляди.
4. Проблема біологічного і соціального в розвитку психіки і поведінки людини.
5. Психологічний захист особистості та його види.
6. Основні причини активності особистості в концепціях відомих психологів.
7. Психодіагностика як метод психологічного дослідження.
8. Еволюція поняття «особистість» в психології.
9. Уявлення про несвідоме в психології.
10. Несвідоме (підсвідоме) як предмет психологічних досліджень.
11. Вплив несвідомих компонентів психіки на поведінку особистості.
12. Психологічна сутність самосвідомості.
13. Діяльність як форма вияву активності особистості: напрями дослідження проблеми.
14. Психічні процеси: їхній взаємозв'язок і взаємовплив.
15. Розвиток уваги (мислення, пам'яті, сприймання) особистості психокорекційними засобами.
16. Індивідуальні особливості уяви та її розвиток.
17. Мислення та інтелектуальні властивості людини.
18. Психічні процеси в нормі та в умовах патології
19. Психологічні аспекти обдарованості особистості.
20. Основні підходи до дослідження інтелекту
21. Креативність як предмет психологічних досліджень.
22. Психологічні аспекти понять «поведінка» і «діяльність»
23. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності.
24. Психологічна специфіка властивостей темпераменту (гендерний аспект)
25. Проблеми розвитку мову в дитячому віці.
26. Характер як сукупність стійких рис особистості.
27. Виховання та самовиховання характеру.
28. Теоретичні та експериментальні підходи до вивчення характеру особистості.
29. Формування характеру. Особливості формування характеру у дитячому віці.
30. Риси характеру і їх акцентуація.
31. Особливості акцентуацій характеру першокурсників (гендерний аспект).
32. Самооцінка та рівень домагань особистості.
33. Емоційне життя людини, як предмет психологічних досліджень

34. Агресія: природа, сутність, основи профілактики.
35. Види і роль емоцій у житті людини.
36. Синдром «емоційного вигорання» у психологів: особливості прояву та профілактика.
37. Мотиви та мотивація особистості як психологічна проблема.
38. Мотиви навчання здобувачів у закладах вищої освіти.
39. Особливості адаптації першокурсників до навчання у ЗВО зі специфічними умовами
40. Основні психологічні теорії волі.
41. Порівняльна характеристика вольових якостей людей різного віку
42. Основні психологічні теорії волі.
43. Особливості схильності до ризику (гендерний аспект).
44. Особливості стресостійкості здобувачів ЗВО зі специфічними умовами навчання
45. Особливості самооцінки здобувачів вищої освіти (гендерний аспект).
46. Особливості інтересів сучасної молоді.
47. Порівняльна характеристика інтересів здобувачів вищої освіти різної статі.
48. Життєві цінності сучасної молоді.
49. Особливості структури мотиваційної сфери здобувачів вищої освіти різної статі.
50. Особливості професійної спрямованості здобувачів-психологів.

5.1.3. Теми наукових робіт

Не передбачено навчальним планом.

6. Методи навчання

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;

- підготовка до семінарських занять та робота протягом семінарів;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
- описів клінічних випадків із виокремленням симптоматики окремих психопатологічних синдромів;
- відеоматеріалів щодо психічних розладів;
- продуктів діяльності осіб із психічними аномаліями (малюнків, записів у щоденниках тощо).

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль І семестр (залік):

1. Поняття про психологію. Завдання та предмет психології.
2. Методи та принципи психології.
3. Етапи розвитку психології як науки. Структура сучасної психології.
4. Класифікація психічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості особистості.
5. Чинники виникнення психології як самостійної науки. Лабораторія В. Вундта.
6. Розвиток психіки.
7. Свідомість як найвищий рівень психічного відображення.
8. Культурно-історична концепція розвитку людини Л.С. Виготського.
9. Класифікація розвитку психіки людини за О.М. Леонтьєвим.
10. Роль праці в формуванні та розвитку особистості людини.
11. Структура свідомості.
12. Самосвідомість, розвиток самосвідомості.
13. Психологічна теорія діяльності О.М. Леонтьєва.
14. Розвиток діяльності людини в онтогенезі.
15. Предмет, мета та продукт діяльності.
16. Мотиви діяльності.
17. Мотиви та потреби людини.
18. Види діяльності. Внутрішня та зовнішня діяльність.
19. Структура діяльності.
20. Характеристика спілкування як виду діяльності.
21. Характеристика гри як виду діяльності.
22. Характеристика навчання як виду діяльності.
23. Характеристика праці як виду діяльності.
24. Дія як центральний компонент діяльності.
25. Неусвідомлювані механізми свідомих дій.
26. Характеристика неусвідомлюваних автоматизмів свідомих дій.
27. Явище неусвідомлюваної настанови.
28. Неусвідомлювані побудники свідомих дій.
29. Концепція домінанти О.О. Ухтомського.
30. Поняття потреб, їх функції.
31. Стадії формування та ознаки потреб.
32. Класифікація потреб.
33. Види потреб.
34. Поняття мотивів.
35. Характеристика та функції мотивів.
36. Розвиток мотиваційної сфери.
37. Механізми формування мотивів
38. Класифікації мотивів.
39. Професійна мотивація.
40. Основні уявлення про мотиви особистості.
41. Спрямованість особистості.

42. Основні види спрямованості.
43. Свідомі та півсвідомі компоненти спрямованості.
44. Інтереси.
45. Настанови.
46. Проблема особистості у вітчизняній та зарубіжній психології.
47. Поняття індивіду, первинні та вторинні властивості.
48. Психологічна характеристика індивіду.
49. Поняття особистості та її якості.
50. Поняття індивідуальності.
51. Передумови формування індивідуальності.
52. Біогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.
53. Соціогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.
54. Психогенетичний напрямок вивчення розвитку особистості.
55. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях гуманістичного напрямку (А. Маслоу, К. Роджерс).
56. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях вітчизняних психологів (Л.С. Виготський, О.М. Леонтьєв).
57. Проблема формування та розвитку особистості в теоріях психогенетичного напрямку (Е. Еріксон).
58. Стійкі риси особистості, їх формування.
59. Психологічна структура особистості за С.Л. Рубінштейном.
60. Психологічна структура особистості за О.Г. Ковальовим.
61. Психологічна структура особистості за К.К. Платоновим.
62. Поняття про темперамент та його основні якості.
63. Гуморальна класифікація темпераментів.
64. Співвідношення темпераментів та типів нервової системи за І.П.Павловим.
65. Дослідження якостей темпераменту в роботах Б.М. Теплова, В.Д. Небиліцина, В.С. Мерліна.
66. Біполярні класифікації темпераменту.
67. Конституціональні теорії темпераменту.
68. Факторна теорія темпераментів.
69. Психоаналітична типологія темпераменту.
70. Взаємозв'язок темпераменту та характеру.
71. Проблеми міжособистісної та професійної взаємодії різних темпераментів.
72. Поняття характеру, стійкі риси характеру.
73. Структура характеру.
74. Формування характеру.
75. Теоретичні та експериментальні підходи до дослідження характеру.
76. Загальна характеристика соціальних характерів.
77. Типологія характерів за Е. Фромом.
78. Акцентуйовані характери за К. Леонгардом.
79. Типологічна модель характерів за О.Є. Лічко.
80. Маніпулятивні характери за типологією Е. Шострома.

81. Модель індивідуальних характерів за К. Юнгом.
82. Поняття про здібності.
83. Ознаки здібностей за Б.М.Тепловим.
84. Види здібностей.
85. Потенційні та актуальні здібності.
86. Здібності та задатки.
87. Умови та передумови формування людських здібностей.
88. Взаємодія та взаємокомпенсація здібностей.
89. Структура загальних здібностей.
90. Поняття про спеціальні здібності.

II семестр (екзамен):

1. Відчуття як джерело пізнання.
2. Виникнення відчуттів.
3. Органи відчуттів.
4. Властивості відчуттів.
5. Рівні організації відчуттів.
6. Класифікація відчуттів.
7. Теорії відчуттів.
8. Вимірювання відчуттів.
9. Абсолютний та диференційний поріг відчуття.
10. Закон Вебера – Фехнера.
11. Адаптація та сенсibiliзація.
12. Поняття сенестизії.
13. Розлади відчуттів.
14. Сприйняття як пізнавальний процес.
15. Відмінності сприйняття від відчуття.
16. Властивості сприйняття.
17. Види сприйняття.
18. Механізми сприйняття.
19. Закони сприйняття.
20. Ілюзії сприйняття.
21. Сприйняття часу.
22. Патології сприйняття.
23. Особливості уваги як пізнавального процесу.
24. Властивості уваги.
25. Функції уваги.
26. Види уваги.
27. Фізіологічні засади уваги.
28. Розвиток уваги.
29. Психологічні теорії уваги.
30. Патології уваги.
31. Пам'ять як пізнавальний процес
32. Процеси пам'яті.
33. Класифікація видів пам'яті.

34. Індивідуальні особливості пам'яті.
35. Розлади пам'яті.
36. Психофізіологічні засади процесів пам'яті.
37. Теорії пам'яті.
38. Феномени короткочасної пам'яті.
39. Дослідження пам'яті Г.Ебінгаузом.
40. Поняття інтерференції.
41. Розвиток пам'яті.
42. Засоби покращення пам'яті.
43. Розлади пам'яті.
44. Мислення як пізнавальний процес
45. Процеси мислення.
46. Операції мислення.
47. Види мислення.
48. Творче мислення.
49. Розвиток мислення.
50. Теорії мислення в психології.
51. Значення мовлення в житті людини.
52. Функції мовлення.
53. Мовлення як засіб мислення.
54. Фізіологічні засади мовлення.
55. Види мовлення.
56. Розвиток мовлення.
57. Теорії мовлення.
58. Патології розвитку мовлення.
59. Уява як пізнавальний процес
60. Види уяви.
61. Функції уяви.
62. Розвиток уяви.
63. Уявлення та творчість.
64. Поняття інтелекту.
65. Здібності, які характеризують інтелект.
66. Факторні теорії інтелекту.
67. Теорія інтелекту М.Холодної.
68. Теорія інтелекту Дж. Стеренберга.
69. Поняття соціального інтелекту.
70. Емоційний інтелект.
71. Визначення емоцій.
72. Функції емоцій.
73. Класифікація емоційних переживань.
74. Позитивні та негативні емоції.
75. Форми емоцій. Джерела емоцій.
76. Еволюційна теорія Ч.Дарвіна.
77. Теорія Джемса – Ланге.
78. Теорія У. Кенона і Ф. Барда.

79. Когнітивно – фізіологічна концепція С.Шехтера.
80. Пізнавальна теорія емоцій М.Арнольда-Р.Лазаруса.
81. Інформаційна теорія емоцій П.В. Сімонова.
82. Концепція емоційної спрямованості Додонова.
83. Основні положення теорії диференціальних емоцій.
84. Інтерес-збудження, радість і подив.
85. Страждання (горе й сум).
86. Гнів, відраза й презирство.
87. Страх.
88. Сором і провина.
89. Совість, кохання (кохання-потяг, батьківське кохання, сіблінгове кохання), депресія, емпатія, гордість, зникаючість, вдячність, подяка.
90. Розвиток емоційної сфери в онтогенезі.
91. Особливості емоційної сфери в дитячому віці.
92. Особливості емоційної сфери в дошкільному віці.
93. Особливості емоційної сфери в молодшому шкільному віці.
94. Особливості емоційної сфери в підлітковому віці.
95. Особливості емоційної сфери в юнацькому віці.
96. Особливості емоційної сфери в літньому віці.
97. Особливості емоційної сфери в залежності від професії.
98. Поняття про емоційне вигоряння.
99. Профілактика емоційного вигоряння.
100. Загальне поняття про волі.
101. Вольові якості особистості (сила волі, наполегливість, самостійність, витримка, сміливість, тощо).
102. Складні морально-вольові якості особистості (героїзм, патріотизм, тощо).
103. Структура вольового акту.
104. Теорія волі Чхартішвили.
105. Теорія волі Іванникова.
106. Розвиток волі в онтогенезі.
107. Патологія волі.
108. Основні структурні рівні станів людини.
109. Проблема класифікації станів.
110. Розвиток уявлень про психічні стани.
111. Стани свідомості: пильнування та сон.
112. Змінені стани свідомості.
113. Гіпноз, медитація як особливі стани психіки.
114. Специфічні стани психіки людини (біль, аналгезія, віра, ейфорія, дисфорія, дидактогенія, ятрогенія).
115. Натхнення й інтуїція як творчі стани.
116. Монотонія як психологічний стан.
117. Стоннення й перевтома як психологічні стани.
118. Загальне поняття про фрустрацію.

119. Типові позитивні психічні стани людини (професійна зацікавленість, творче натхнення, рішучість).
120. Негативні психічні стани та їх попередження (психічне напруження, стрес, неспокій, тривога, ригідність).

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проєкти; командні проєкти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачем вищої освіти з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи,

отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач вищої освіти, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів вищої освіти, залікових книжках. **Присутність здобувачів вищої освіти на проведенні підсумкового контролю (екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамену).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \left(\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем} \right)$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен, залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену, заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється факультетом. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності.

Здобувачам вищої освіти, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі вищої освіти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Дисципліна вивчається протягом 4 семестрів з семестровим контролем у формі підсумкового контролю (екзамену). Результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту дисципліни:

Номер теми	Критерії оцінювання навчальної дисципліни		
	Аудиторна робота	Самостійна та індивідуальна робота	Контроль
Теми 1-10	Отримати не менше 3 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи	Отримати не менше 30 балів
Теми 11-25	Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи	Отримати не менше 30 балів

Критерії оцінювання результатів навчання		
Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Робота на лекційному занятті	1	Всі лекції з даного курсу мають проблемно-дискусійний характер, отже максимальну оцінку за роботу на лекції отримують здобувачі, які постійно включені у дискусію.
	0,5	Мінімальну оцінку отримують здобувачі, які не беруть участі у дискусії, втім демонструють уважність і не відволікаються від ходу лекції на сторонні справи.
	0	Здобувач не отримує оцінку, якщо не проявляє активності на занятті або виконав завдання з порушенням вимог академічної доброчесності.
Робота на семінарському, практичному заняттях	3	Робота на семінарському, практичному заняттях оцінюється, виходячи з того, чи проводив здобувач самостійну роботу для підготовки до цього заняття (опрацювання наукових та інших інформаційних джерел для підготовки повідомлень, групових проєктів тощо), з

		урахуванням якості виконаної роботи. Максимальну кількість балів здобувач отримує, якщо вільно оперує інформацією з декількох наукових та/або інформаційних джерел за відповідною темою навчального курсу та якісно презентує свої наукові/інформаційні здобутки у вигляді повідомлення, бере активну участь у дискусіях на занятті, розгорнуто і обґрунтовано відповідає на поточні запитання викладача, бере активну участь у виконанні ситуативних завдань та розв'язанні кейсів.
	2	Здобувач отримує середню кількість балів, якщо оперує інформацією з декількох інформаційних джерел за відповідною темою, під час заняття проявляє високу активність, бере участь у дискусіях, розгорнуто і обґрунтовано відповідає на запитання, бере участь у виконанні ситуативних завдань, розв'язанні проблемних ситуацій.
	1	Здобувач отримує мінімальну кількість балів, якщо не проявляє високої активності під час заняття, втім демонструє уважність і не відволікався від ходу заняття на сторонні справи.
	0	Здобувач не отримує бали, якщо не проявляє активності на занятті, не бере участь у передбачуваних змістом цього заняття видах робіт або виконав завдання з порушенням вимог академічної доброчесності.
Індивідуальне завдання: Реферат, конспект	5	Індивідуальне завдання передбачає виконання здобувачем письмової роботи за обраною темою, яка має науковий характер і ґрунтується на аналізі інформації не менш ніж з трьох наукових джерел. Максимальну кількість балів отримують здобувачі, які демонструють належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, виявляють аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	3-4	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	1-2	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені. Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
Екзаменаційне тестування	1-50	Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97 – 100	Відмінно	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком,

94 – 96	(«зараховано»)		необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
90 – 93			
85 – 89	Добре («зараховано»)	В	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.
80 – 84			
75 – 79		С	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
70 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64		Е	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 – 40		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
1–20			

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна література:

1. Варій М.Й. Психологія : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Центр учб. літ., 2016. 287 с.
2. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018. 591 с.
3. Загальна психологія: хрестоматія : навч. посіб. : рекомендовано МОН України / уклад.: О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравела, 2018. 640 с.
4. Максименко С.Д. Загальна психологія : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018. 271 с.
5. Москалець В. П. Загальна психологія [текст]: підручник. Київ. Ліра-К, 2020. – 564 с.
6. М'ясоїд П.А. Загальна психологія : Навч. посібник : Допущено МОН України. Київ : Вища школа, 2011. 488 с.
7. Основи загальної та юридичної психології : курс лекцій : навч. посіб. / Н.Р. Бобечко, В.П. Бойко, І.В. Жолнович, І.І. Когутич. Київ : Правова єдність, 2011. 224 с.
8. Професійно-психологічна підготовка працівників слідчих підрозділів : навч. посіб. / І.В. Жданова, П.В. Макаренко, Н.Е. Мілорадова та ін. Харків : ХНУВС, 2014. 516 с.
9. Психологія та педагогіка : підручник : Рекомендовано МОН України / С.Д. Максименко, М.Б. Євтух, Я.В. Цехмістер, О.О. Лазуренко. Київ : Вид. дім «Слово», 2012. 578 с.
10. Психологія: в схемах, таблицях, коментарях : кредитно-модульний курс для студентів юридичних спеціальностей / Крюкова О.В., Лефтеров В.О., Рогозіна М.Ю.; Донецький національний університет, кафедра психології. – Донецьк; ДонНУ, 2019. 198 с.
11. Романовська Л.І. Основи психології і педагогіки : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2018. 449 с.
12. Савчин М.В. Загальна психологія : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Академвидав, 2012. 461 с.
13. Столярченко О.Б. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018. 279 с.
14. Тодорова І.С., Павленко В.І. Психологія і педагогіка : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2016. 227 с.
15. Фурман А.А. Психологія особистості: ціннісно-орієнтаційний вимір : монографія. Одеса : ОНПУ; Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 311 с.
16. Шевченко Л.О. Практична психологія : навч. посіб. Харків : Константа, 2018. 191 с.

Допоміжна:

1. Андрушко Я.С. Психологічні захисти в структурі професійної ідентичності майбутнього працівника органів внутрішніх справ : монографія. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 276 с.

2. Бажанюк В.С., Шаповалов Б.Б., Камишин В.В. Психологічні особливості роботи з спортивно обдарованими дітьми : монографія. К. : Ін-т обдарованої дитини, 2014. 230 с.
3. Балабанова Л.М., Жданова І.В., Нежута А.В. Психологічні особливості професійного самовизначення правоохоронців : монографія. Х. : Федорко, 2014. 152 с.
4. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Методика та організація наукових досліджень із психології : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Центр учб. літ., 2016. 357 с.
5. Богучарова О.І. Здоров'я особистості у психологічній перспективі : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2012. 488 с.
6. Вінник Н.Д. Психолого-педагогічні підходи до особистісного розвитку інтелектуально обдарованих старшокласників : метод. рек. Київ : Ін-т обдарованої дитини, 2014. 26 с.
7. Власова О.І. Основи психології та педагогіки : підручник. Київ : Знання, 2011. 334 с.
8. Губенко І.Я. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування : підручник / І.Я. Губенко, О.С. Карнацька, О.Т. Шевченко. – 3-е вид., стер. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 312 с.
9. Землянська О.В. Особистість та методи її дослідження при проведенні судово-психологічної експертизи : монографія. Харків : Титул, 2010. 244 с.
10. Ільїна Н.М. Психологія творчості та обдарованості : навч. посіб. Суми : Університет. кн., 2018. 227 с.
11. Ільїна Н.М., Мисник С.О. Загальна психологія: теорія та практикум. Навчальний посібник. Київ : Університетська книга, 2017. 223 с.
12. Карпенко Н.А. Психологія творчості : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 155 с.
13. Католик Г., Калька Н. Психологія особистості (в схемах, презентаціях і таблицях): навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 158 с.
14. Малкова Т.М. Професійне становлення особистості (на прикладі вищих навчальних закладів системи Міністерства внутрішніх справ України) : монографія. Київ : НВП «Інтерсервіс», 2012. 396 с.
15. Методика діагностики практичного інтелекту учнівської молоді [Текст] : методичний посібник / В. П. Тименко, А. В. Малиношевська, М. Ю. Мельник, О. Г. Грицан. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України. – 2017. 156 с
16. Москалець В.П. Психологія особистості : курс лекцій для студ. спец. соціальна робота. Івано-Франківськ : ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2010. 160 с.
17. Постова К.Г. Психологічні умови розвитку дослідницьких здібностей обдарованих учнів : монографія. Київ : Ін-т обдарованої дитини, 2014. 96 с.
18. Психологічні особливості лідерської обдарованості: концепції, діагностика, тренінги : монографія / А.В. Мітлош, В.О. Моляко, В.С. Бажанюк, В.В. Камишин. Київ : Ін-т обдарованої дитини, 2014. 290 с.

19. Рибалка В.В. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого : посібник. К. : Ін-т обдарованої дитини, 2014. 220 с.

20. Рибалка В.В. Психологія честі та гідності особистості: культурологічні та аксіологічні аспекти : навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2010. 512 с.

21. Розов В.І. Комунікативна підготовка співробітників правоохоронних органів : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018. 158 с.

22. Фінів О.Я. Мотивація діяльності людини : практ. посіб.. - Львів : ЛьвДУВС, 2017. 167 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Загальна психологія. Теоретико-методологічні основи науки [Електронний ресурс]: Навч. посіб. / О. В. Ловка, Л. Л. Борисенко, Л. А. Колесніченко, Л. В. Музичко, А. В. Тімакова, Д. Г. Лавриненко / За заг. ред. О. В. Ловкої. — К.: КНЕУ, 2019. — 390, [2] с. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/38130/lovka_19.pdf?sequence=1&isAllowed=y